

Öltypsdefinitioner 2009

Används som bedömningsunderlag
i Svenska Hembryggareföreningens
tävlingar till och med 31 december 2009

1. LJUS LAGER

- A. Modern ljus lager
- B. Internationell lager
- C. Tjeckisk/böhmisk pilsner
- D. Tysk pilsner
- E. Dortmund export
- F. Münchener helles
- G. Amerikansk lager
- H. Helles bock/majbock
- I. Övriga klassiska t ex spesial, vollbier

2. MÖRK LAGER

- A. Modern mörk lager
- B. Wiener
- C. Märzen (traditionell oktober-festbier)
- D. Münchener dunkel
- E. Mörk tjeckisk lager
- F. Schwarzbier
- G. Amerikansk mörk lager
- H. Traditionell bock
- I. Dubbelbock
- J. Övriga klassiska mörka lageröltyper

3. LIGHT PALE ALE

- A. English ordinary bitter
- B. English (best) special bitter
- C. English pale ale
- D. California common/steam beer
- E. English light mild
- F. Kölsch

4. STRONG PALE ALE

- A. English strong (extra special) bitter – ESB
- B. India pale ale
- C. Amerikansk pale ale
- D. Engelsk old/strong ale

5. BROWN ALE

- A. Brittisk brown ale
- B. Amerikansk brown ale
- C. English dark mild
- D. Altbier
- E. Scottish light ale, 60/-
- F. Scottish heavy ale, 70/-
- G. Scottish export ale, 80/-
- H. Scottish strong ale, 90/-
- I. Övriga klassiska t ex strong mild, american amber ale

6. VETEÖL

- A. Weizen/weissbier (sydtysk typ)
- B. Dunkelweizen
- C. Belgisk wit
- D. Amerikansk veteöl
- E. Weizenbock
- F. Övriga klassiska veteöl t ex, witbock

7. STOUT/PORTER

- A. Dry stout
- B. Extra stout
- C. Brown porter
- D. Porter
- E. Modern stout & porter
- F. Oatmeal stout
- G. Milk/sweet stout
- H. Övriga klassiska stout/porter

8. STARKA SPECIALÖL

- A. Barley wine
- B. Foreign stout
- C. Imperial stout
- D. Imperial porter
- E. Eisbock
- F. Övriga klassiska starka specialöl

9. BELGISK OCH FRANSK ALE

- A. Ljus belgisk ale
- B. Blonde
- C. Tripel
- D. Ljus stark belgisk ale
- E. Brune
- F. Dubbel
- G. Mörk stark belgisk ale
- H. Saison
- I. Bière de garde
- J. Supersaison
- K. Belgisk och fransk specialöl

10. SYRLIGA ÖL

- A. Lambik
- B. Geuze
- C. Fruktlambik
- D. Oud bruin
- E. Berliner weisse
- F. Övriga klassiska syrliga öl

11. SPECIALÖL

- A. Frukt, bär och grönsaksöl
- B. Kryddöl
- C. Modifierade öl
- D. – K. Övriga klassiska öltyper

1. LJUS LAGER

A. Modern ljus lager

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-56	1 010-17	4,5-5,6	35-45	7-20

Ett ljus helmaltsöl med mycket karaktär och stora humlegivor, alla humlesorter tillåtna., **Bouquet/Arom:** Humlingen skall vara klart tydlig till kraftig. Smörkola/diacetyl okej. Ingen DMS/grönsakston är tillåtet.

Färg/Utseende: Halmgul till bärnstensfärgad. Kraftigt och tjockt skum. Ingen köldgrumling.

Smak: Vålhumlad med hög humlebeska. Den kan vara väl utjäst med en balanserande maltighet. Inga fruktestrar. Diacetyl är tillåtet. Ingen DMS/grönsakston bör finnas.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Hell 5,1%, Brooklyn lager.

B. Internationell lager

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-50	1 010-16	4,5-5,3	20-30	6-12

Internationell lager är en avlägsen släkting till den tjeckiska pilsnern. I syfte att få en bredare publik minskade man på beskan och av besparingsskäl tillsatte man ofta råfrukt i form av majs eller ris vid bryggningen. Många gånger använder man humleextrakt för att ge ölet beska. Det är också vanligt att man jäser vid några graders högre temperatur än vid traditionell lagerjäsnings.

Bouquet/Arom: Saknar i princip humlearom, DMS/grönsakstoner skall finnas, dock ej smörkola/diacetyl.

Färg/Utseende: Ljust halmgul till gyllengul. Ingen köldgrumling.

Smak: Söt/fet maltsmak. Högt kolsyrenehåll. Låg beska och humlesmak. Inga estrar eller diacetyl bör finnas. Grönsakstoner får finnas. Majs, ris och annan råfrukt får användas

Kropp: Liten till medium kropp.

Exempel: Heineken 4,9%, Grolsch 5%, Spendrups Original, Pripps Blå 5%, Stella Artois 5,1%.

C. Tjeckisk/böhmisk pilsner

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 046-52	1 012-17	4,1-5,0	35-45	7-14

Den tjeckiska pilsnern bryggdes för första gången år 1842 i staden Pilsen. Den bryggs på ljus tjeckisk malt med ett mjukt, mineralfattigt vatten. Den har oftast en lite lägre alkoholhalt beroende på en större restsötma vilket gör att den tål stora humlegivor. Framförallt används den klassiska, tjeckiska humlesorten Saaz. Dekoktionsmäsning är vanligt förekommande.

Bouquet/Arom: Högkvalitetshumle i doften. Smörkola/diacetyl är vanligt förekommande.

Färg/Utseende: Halmgul till gyllengul. Ingen köldgrumling. Kraftigt och tjockt skum.

Smak: Stilen balanseras av en måttlig beska och högkvalitetshumle med en något söt maltighet. Diacetyl bör förekomma i mindre mängd, balanserad av humlesmak och beska.

Kropp: Medium kropp men något större än för tyska pilsnern.

Exempel: Pilsner Urquell 4,4%, Budvar, Lobkov 4,4%.

D. Tysk pilsner

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 046-50	1 006-12	4,5-5,3	30-40	5-10

Den tyska pilsnern är en variant av den tjeckiska, bryggd efter de förutsättningar som finns i norra Tyskland. Ett hårdare, sulfatrikare vatten används tillsammans med tyska humlesorter.

Bouquet/Arom: Humledoften är måttlig till klart tydlig. Grönsakstoner (DMS) kan vara en del av karaktären. Ren och fräsch sädeskaraktär från malten, ej karamellig eller maltsöt.

Färg/Utseende: Klassisk tysk pilsner är ljust halmgul. Kraftigt och tjockt skum. Ingen köldgrumling.

Smak: Humlesmaken är måttlig till klart tydlig. Vålhumlad med kantig och lätt metalliskt hård humlebeska. Den är väl utjäst men med en viss maltighet. Vare sig fruktestrar eller diacetyl skall märkas.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Bitburger 4,8%, Old Gold 5%, Jever 4,9%

E. Dortmund export

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 048-56	1 010-14	5,0-5,8	23-29	8-13

Dortmund export är ett ljus helmaltsöl med en lite högre vörtstyrka än de flesta andra ljusa lageröl. Ölet skall ha en balans mellan en viss maltsötma och en sulfattorr, moderat, beska. Bryggvattnet i Dortmund innehåller en lite högre nivå av sulfationer.

Bouquet/Arom: Märkbar humleodft, men på låg nivå.

Färg/Utseende: Halmgul till gyllengul. Ingen köldgrumling.

Smak: Väl utjäst med tämligen torr karaktär. Något högre vörtstyrka och beska än münchen helles. Kantig och lätt metalliskt hård humlebeska. Märkbar humlesmak, men på låg nivå. Vare sig fruktestrar eller diacetyl skall märkas.

Kropp: Fylligare kropp, men fortfarande medium.

Exempel: DAB Export 5%, Wisby Pils 5%.

F. Münchener helles

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-50	1 008-12	4,8-5,5	18-25	7-14

Münchener helles är ett ljus, mjukt, maltigt pilsneröl utan störande inslag av humle.

Bouquet/Arom: Maltig, kan vara brödig.

Färg/Utseende: Halmgul till gyllengul. Ingen köldgrumling.

Smak: Relativt låg beska med tydlig maltighet. I vissa varianter kan dock en balans mellan beska och maltighet finnas. Ingen karamellsmak. Inga estrar eller smörkola/diacetyl får förekomma.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Weltenburger Barock-Hell 5,3%.

G. Amerikansk lager

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-46	1 006-10	4,0-4,8	5-17	5-10

Amerikansk lager är i stort sett en lättare variant av den internationella lagern och härstammar från den danska pilsnertolkningen. Den bryggs med stora andelar råfrukt såsom majs eller ris. Ofta använder man malt med högt enzyminnehåll från sexradigt korn. Ölet skall vara mycket lättdrucket.

Bouquet/Arom: Ingen doft eller smak av humle. Låga nivåer av DMS/grönsakstoner okej. Liten ton av gröna äpplen okej.

Färg/Utseende: Ljust halmgul till halmgul, ingen köldgrumling bör finnas.

Smak: Ren och krispig smak med högt kolsyrenehåll. Ingen maltsötma. Majs, ris eller annan råfrukt används ofta och kan bidra till smakbild. Mycket låg beska. Inga estrar eller smörkola/diacetyl bör finnas.

Kropp: Liten kropp.

Exempel: Budweiser 5,0%, Coors, Millers Genuine Draft 4,6%.

H. Helles bock/majbock

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 066-68	1 012-20	6,3-7,5	20-35	11-20

De traditionella bockarna är underjästa.

Bouquet/Arom: Maltkaraktären skall märkas i doften. Högkvalitetshumle ger en arom som kan variera mellan låg till medium.

Färg/Utseende: Gyllengul till bärnstensfärgad. Ingen köldgrumling.

Smak: Maltkaraktären skall märkas i smaken. Högkvalitetshumle ger en låg humlebeska, medan humlesmak kan variera mellan låg till medium. Beskan bör öka med ökat OG. Helst inga fruktestrar, och ingen eller mycket liten mängd diacetyl.

Kropp: Medium till stor kropp.

Exempel: Ayinger Maibock, Einbecker Urbock Hell.

I. Övriga klassiska ljusa lageröl t ex spesial och vollbier

2. MÖRK LAGER

A. Modern mörk lager

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-58	1 010-16	4,5-6,0	25-40	20-70

Ett mörkt helmaltsöl med mycket karaktär och stora humlegivor. Alla humlesorter tillåtna.

Bouquet/Arom: Humlingen skall vara klart tydlig till kraftig, ofta med rostade och/eller chokladiga inslag. Smörkola/diacetyl och DMS/grönskakston är tillåtet på låga nivåer.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till mörkbrun. Ingen köldgrumling.

Smak: Välhumlad med hög humlebeska, ofta med chokladiga och/eller rostade toner. Den kan vara väl utjäst eller något restsöt med en balanserad maltighet och beska. Inga fruktestrar. Diacetyl och DMS/Grönskakston får finnas på låga nivåer.

Kropp: Medium kropp.

Exempel:

B. Wiener

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 048-56	1 010-16	4,8-5,6	22-28	16-30

Wienerölet är föregångaren till tyska märzen och oktoberfestölet. Det brygdes traditionellt av wienermalt som gav en mjuk maltighet. En wiener balanseras också av en viss nobel humlekaraktär.

Bouquet/Arom: Mjuk och balanserad med en tydlig maltig doft, någon maltsötma, och en ren humlearom. Högkvalitetshumle ger liten till medium doft. Både karamell och torrare, mera brödiga och lättrostade komponenter kan ingå.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till kopparfärgad. Ingen köldgrumling skall märkas.

Smak: Fyllig och maltpräglad. Karamelligt mjukt. Högkvalitetshumle ger liten till medium smak. Vare sig fruktestrar eller diacetyl skall märkas.

Kropp: Lätt till medium i kroppen.

Exempel:

C. Märzen (traditionell oktoberfestbier)

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 052-60	1 012-20	5,2-6,2	22-28	11-35

Denna kategori har inget att göra med de moderna oktoberfestöl som idag påminner mer om en standard ljus lager. Märzen är en utveckling av wienerölet med en lite högre vörtstyrka som gör den hållbar över sommaren.

Bouquet/Arom: Låg men märkbar humle-doft.

Färg/Utseende: Gyllengul till kopparfärgad. Ingen köldgrumling.

Smak: Maltsötman skall dominera något över en ren humlebeska. Maltsmaken bör vara lättrostad snarare än stark karamell. Låg men märkbar humle smak. Inga eller mycket små mängder av fruktestrar. Ingen diacetyl.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Ayinger Ur-Märzen.

D. Münchener dunkel

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 052-56	1 014-18	4,8-5,5	16-25	40-80

En münchener dunkel skall vara mörkt maltig med en del icke brända, rostade toner. En bra münchener är fylligt maltig och mjuk medan en sämre är söt och sliskig.

Bouquet/Arom: Doften är maltaromatisk med en hel del rostade toner med företrädesvis chokladtoner. Vörtig, brödlig arom. Högkvalitetshumle får användas för att ge en liten men märkbar doft av humle.

Färg/Utseende: Mörkt kopparfärgad till mörkt rödbrun. Köldgrumling får finnas.

Smak: En klassisk münchener dunkel skall vara mjukt fyllig med underliggande karamellkaraktär, riklig maltröstad choklad- och brödligsmak som kommer från münchenermalt. (I en klassisk münchener dunkel används endast mörk münchenermalt). Högkvalitetshumle får användas för att ge en liten men märkbar kryddig smak av humle. Inga estrar. Diacetyl i mycket små mängder är godkänt. En bra münchener är fyllig medan en sämre är söt och blaskig.

Kropp: Medium.

Exempel: Ayinger Altbayrische Dunkel, Weltenburger Kloster Barock Dunkel.

E. Mörk tjeckisk lager

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-52	1 012-16	4,8-5,3	22-30	40-90

Mörk tjeckisk lager är oftast vörtsöta, ibland med en artificiell sötma, och karamelligt chokladiga.

Bouquet/Arom: Karamelligt rostad, diacetyl okej.

Färg/Utseende: Mörkt kopparfärgad till rödsvart.

Smak: Lätt rostad och karamellig med söt maltighet. Kolatoner balanserad med medium humlebeska som inte får dominera. Diacetyl bör finnas.

Kropp: Medium till stor kropp.

Exempel: Purkmistr, Herold, Primator 4,8%, Bohemia Regent (mörk), Zubr dark, Budweiser 1795 dark.

F. Schwarzbier

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-52	1 008-12	4,6-5,5	22-30	70-90

Schwarzbier är en rostad mörk helmaltslager där olika rostade maltsorter skall bidra till arom, smak och färg.

Bouquet/Arom: Humle doft från högkvalitetshumle är okej. Inga fruktestrar, låg diacetyl okej.

Färg/Utseende: Mörkbrun till brunsvart i färgen.

Smak: Tydlig smak av rostat malt. Låg sötma, beska låg till medium. Humlesmak från högkvalitetshumle är okej. Inga fruktestrar, låg diacetyl okej.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Köstritzer Schwarzbier, Samuel Adams Black Lager 4,9%.

G. Amerikansk dark lager

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-46	1 006-10	4,0-4,8	10-20	20-60

Bouquet/Arom: Lätt rostade toner. Låga nivåer av DMS/grönskakstoner. Liten humle doft.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till brun.

Smak: Maltigheten är ej speciellt tydlig, med en lätt kropp. Råfrukt används ofta, humlegivorna är små. Liten humlesmak och beska. Kolsyrehalten är hög och mer lik en amerikansk ljus lager än en mörk europeisk lager. Vare sig fruktestrar, köldgrumling eller diacetyl skall märkas.

Kropp: Lätt till medium kropp.

Exempel: Michelob Dark.

H. Traditionell bock

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 066-74	1 018-24	6,3-7,5	20-30	30-60

De traditionella bockarna är underjästa och har en vörtstyrka över OG 1 064 (16° Plato).

Bouquet/Arom: Mycket liten humle doft. En mindre mängd fruktestrar kan anas. Maltig doft viktigt.

Färg/Utseende: Kopparfärgad till rödbrun.

Ingen köldgrumling

Smak: Maltigt ren smak med tydliga alkoholinslag. Måttlig beska som bör öka proportionellt med ökande OG. Liten humlesmak. En mindre mängd fruktestrar kan anas.

Kropp: Medium till stor kropp.

Exempel:

I. Dubbelbock

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 074-80	1 020-28	6,5-7,8	17-27	35-95

De traditionella bockarna är underjästa

Bouquet/Arom: Ingen humle doft. Fruktestrar är vanligt förekommande men på låga till måttliga nivåer. Vinös med inslag av torkad frukt och choklad. Över OG 1 072 (18° Plato).

Färg/Utseende: Mörkt kopparfärgad till rödsvart. Ingen köldgrumling.

Smak: Vinös med inslag av torkad frukt och choklad. Maltsötman med inslag av choklad dominerar, men ölen får inte vara sliskigt. Högt alkoholhalt. Humlegivorna ökar med vörtstyrkan. Låg humlebeska och smak, ingen humle doft. Fruktestrar är vanligt förekommande men på låga till måttliga nivåer. Kärvhet från rostad malt skall inte märkas. Underjäst.

Kropp: Stor kropp.

Exempel: Paulaner Salvator 7,5%, Lunator 7,9%, Samuel Adams Dubbel Bock, Weltenburger Asam Bock 6,5%.

J. Övriga klassiska mörka lagerötyper

3. LIGHT PALE ALE

A. English ordinary bitter

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 033-39	1 006-12	3,0-3,9	20-40	16-30

Ofta till sin fördel färska.

Bouquet/Arom: Humlearom och små mängder av fruktestrar.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till kopparfärgad.

Smak: Medium till kraftig humlebeska.

Humlekaraktären skall vara tydlig och om diacetylen finns så skall den hållas lågt. Lätt till medium maltkaraktär. Kan vara lätt fruktig.

Kropp: Lätt till medium kropp.

Exempel: Thomas Hardy County Bitter.

B. English (best) special bitter

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-46	1 006-12	4,0-4,8	20-40	30-35

Ofta till sin fördel färska.

Bouquet/Arom: Blommig humlearom och små mängder av fruktestrar.

Färg/Utseende: Kopparfärgad.

Smak: Kraftigare smakhumlad än ordinary bitter. Medium i restsötma. Medel till kraftigare beska. Smörkola/diacetylen bör hållas lågt. Kan vara lätt fruktig.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Young's Ramrod, Fullers London Pride 4,7%.

C. English pale ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-56	1 008-16	4,4-5,3	20-40	11-30

Bouquet/Arom: Tydlig humlearom av engelska humlesorter, maltigt doft med fruktestrar.

Färg/Utseende: Gyllengul till kopparfärgad. Köldgrumling är okej.

Smak: Medium beska och humlesmak, engelska humlesorter. Låg till medium maltkaraktär. Lite karamellsmak är tillåtet. Estrar i måttlig till stor mängd. Ingen eller mycket lite diacetyl.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Bass Pale Ale, Spitfire, Adnams The Bitter 5,6%

D. California common/steam beer

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-55	1 011-14	4,0-5,5	30-40	16-40

Amerikansk öltyp men bör ej bryggas med ci-truaktiga amerikanska humlesorter. Humle-doft och smak bör vara kryddigt träiga t.ex. av humlesorten Northern Brewer.

Bouquet/Arom: Lättrostad eller karamellaktigt fruktigt doft. Låg humleldoft.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till mörkt kopparfärgad.

Smak: Lättrostad eller karamellaktigt fruktigt maltighet i smak. Medium till hög humlebeska. Medium humlesmak. Fruktestrar i små mängder. Låg nivå av diacetyl okej. Jäses med lagerjäst vid rumstemperatur, men lagras vid låg temperatur.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Anchor Steam Beer FG 1 013.

E. English light mild

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
<1 040	1 006-10	3,0-4,0	10-20	16-40

Lätt med uttalad maltsötma och diskret beska. Ofta till sin fördel färska.

Bouquet/Arom: Maltdominerad med fruktiga inslag. Låga nivåer av smörkola/diacetyl. Lätt humleldoft är okej.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till mörkt

kopparfärgad. Köldgrumling tillåtet.

Smak: Maltsötma med inslag av karamellmalt som ofta drar ofta åt bisquite (kakig) dominerar smaken. Fruktestrar tillhör smakbildan. Låg beska, humlesmaken kan dock vara märkbar. Mycket låg nivå av diacetyl är godtagbart. Alkohol får inte märkas.

Kropp: Lätt till medium.

Exempel: McMullens AK 3,6%, Holdens Mild 3,8%.

F. Kölsch

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 042-46	1 006-10	4,8-5,1	20-30	8-14

Kölsch är överjäst och långlagras vid låg temperatur. En öl i klassisk torr tysk stil med elegant ljus maltkaraktär. Vete används ofta i små mängder (upp till ca 15%).

Bouquet/Arom: Mycket liten humleldoft. Lätt söt vinös med pilsnermalttoner. Mycket låg nivå av grönsakstoner/DMS är önskvärt. Ingen eller låg nivå av estrar.

Färg/Utseende: Halmgul till gyllengul. Ingen köldgrumling. Kraftigt stabilt skum.

Smak: Torr, lätt, elegant, vinös och subtilt söt. Mild, vinlik syra bör gärna förekomma. Ingen karamellsmak bör framträda. Låg till medelbeska, liten humlesmak. Ingen eller låg nivå av estrar. Grönsakstoner/DMS tillhör typen dock i mycket låga nivåer. Väl utjäst.

Kropp: Lätt kropp. Hög CO₂.

Exempel: Gaffel Kölsch 4,8%, Dom Kölsch 4,8%, Früh Kölsch 4,8%, Gilden Kölsch 4,8%.

4. STRONG PALE ALE

A. English strong (extra special) bitter - ESB

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 046-60	1 010-16	4,8-6,4	25-45	30-40

Bouquet/Arom: Blommig humlearom och små mängder av fruktestrar. Tydlig maltighet.

Färg/Utseende: Kopparfärgad till mörkt kopparfärgad.

Smak: Medium till kraftig humlebeska. Medium smakhumlad. Restsötman skall vara mera framträdande i strong bitter än i ordinary och special bitter. Fruktigheten kan vara medium till stor.

Kropp: Stor kropp karakteriserar denna bitter.

Exempel: Fullers ESB 5,9%, Young's Special London Ale 6,4%.

B. India pale ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 050-70	1 012-18	5,0-7,5	40-60	16-35

Bouquet/Arom: Stor blommig humleldoft.

Karamell och fruktestrar bör finnas. Alkoholtoner är okej.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till kopparfärgad. Köldgrumling okej.

Smak: IPA karakteriseras av en kraftig beska och hög alkoholhalt. Kraftigt smakhumlad och hög mineralhalt i vattnet ger ett krispigt torrt öl. Karamell och maltighet på låga till medium nivåer. Fruktestrar i måttliga till höga halter. Amerikanska och Engelska humlesorter är båda okej.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Ushers IPA, Goose Island IPA, Sea Dog IPA, The Shipyard Fuggle IPA 5,7%.

C. Amerikansk pale ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-56	1 008-16	4,4-5,9	20-40	12-28

Bouquet/Arom: Kraftigt aromhumlad med amerikanska humlesorter.

Färg/Utseende: Gyllengul till kopparfärgad. Köldgrumling okej.

Smak: Amerikanska humlesorter används för att ge hög beska och smak. Liten till medium maltighet. Lite karamellsmak är tillåtet. Friska/fräscha fruktestertoner bör förekomma i måttliga till höga nivåer. Ingen eller mycket liten diacetyl.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Anchor Liberty Ale OG 1 057 5,9%, Sierra Nevada Pale Ale.

D. Engelsk old/strong ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 060-80	1 008-20	6,0-8,0	30-50	20-45

Största skillnaden mellan old ale och barley wine är beskan och förhållandet mellan stamvörtstyrka och beska. Old alen har lägre beska i förhållande till stamvörtstyrkan och kan därmed ge ett något sötare intryck. Utvecklas ofta positivt med lagring.

Bouquet/Arom: Fruktestrar och karamellmalt bör bidra till doft. Humlearom bör hållas låg.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till mörkt kopparfärgad. Köldgrumling okej.

Smak: Maltigt söt men kan även vara lättare som en strong ale. Fruktestrar bör bidra till smak. En tydlig malt och karamellsötma skall balanseras av en medium humlebeska.

Kropp: Kroppen är medium till stor.

Exempel: Marstons Owd Roger OG 1 080.

5. BROWN ALE

A. Brittisk brown ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-50	1 008-14	4,1-5,2	15-25	35-50

Bryggs oftast av pale ale och karamellmalt + bryggsocker, upp till 10%. Bland humlesorterna dominerar Challenger, East Kent Golding, Northdown och Fuggle. Det är inte ovanligt att 100% av humlen används som bitterhumle.

Bouquet/Arom: Lätt humledoft är okej. Malt skall dominera. Fruktestrar på låg till medium nivå är okej.

Färg/Utseende: Mörk kopparfärgad till rödbrun i färgen. Köldgrumling tillåtet.

Smak: Maltsötma dominerar smaken, med låg beska och låg humlesmak. Mjuk med lätt tvålig avslutning. Mycket låg nivå av diacetyl är godtagbart. Fruktestrar på låg till medium nivå är helt okej.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Newcastle Brown Ale 4,7%, Trooper Jane Crack Shot.

B. Amerikansk brown ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-60	1 010-17	5,0-6	25-60	40-60

Amerikansk brown ale har sitt ursprung i den brittiska. Det som framförallt skiljer dem åt är att amerikanerna använder betydligt fler specialmaltsorter än britterna och dessutom brygger sin variant ett snäpp starkare. Förutom malt kan amerikanerna ofta använda mindre mängder av olika sockerarter som melass, honung, lönnsirap, kornsocker och kandsocker. Amerikansk humle dominerar men även engelska och tyska sorter mixas friskt. Max 25% av humlen används i bittergivan. Torrhumling är vanligt.

Bouquet/Arom: Humlearomen, oftast citrusaktig, är mild till stark. Estrar och doft av mörkare maltsorter skall vara i nivån låg till tydlig. Ingen smörkola/diacetyl bör finnas.

Färg/Utseende: Mörkt kopparfärgad till rödbrun i färgen. Köldgrumling tillåtet.

Smak: Humlebeska och smak skall dominera den rika maltigheten som dock måste märkas tydligt bakom humlen. Något torrare än den engelska. Lättrostade toner skall finnas. Ingen diacetyl. Fruktesternivån bör inte vara hög.

Kropp: Medium kropp, med en tydlig torrhet som kommer av humle och utjäst öl.

Exempel: Pete's Wicked Ale OG 1 052 IBU 29, Golden Gate Original Ale, Shipyard Moose Brown.

C. English dark mild

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
<1 040	1 006-10	3,0-4,0	10-24	40-90

Lätt med uttalad maltsötma och diskret beska. Ofta till sin fördel färska.

Bouquet/Arom: Lätt humledoft är okej. Maltigt fruktigt med rostade toffe eller chokladtoner. Lätt humlearom.

Färg/Utseende: Mörkt kopparfärgad till rödsvart i färgen. Köldgrumling tillåtet.

Smak: Maltsötma dominerar smaken. Smaker som karamell, lakrits, plommon/russin och rostad malt är vanligt förekommande. Låg beska och låg humlesmak som inte alls får märkas på samma sätt som i den ljusa varianten. Mycket låg nivå av diacetyl är godtagbart. Låg nivå av fruktestrar är okej. Alkohol får ej märkas.

Kropp: Lätt till medium kropp. Mjukt maltsöt med låg kolsyra.

Exempel: Sainsbrys Draught dark mild 3,4%, Batemans DM 3,7%, Highgate DM 3,5%, Brains Dark 3,5%.

D. Altbier

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-48	1 008-14	4,5-5,0	25-50	25-65

Bryggs som en ale, med tysk alejäst, vid förhållandevis låg temperatur ca 15-18 grader. Kallagras sedan för att ge en renare smak.

Bouquet/Arom: Viss brödlighet med lätt rostade/chokladiga toner. Kan vara kraftigt humlad. Ingen smörkola/diacetyl bör finnas.

Färg/Utseende: Kopparfärgad till mörkbrun. Ingen köldgrumling.

Smak: Kan vara kraftigt humlad (dock ligger beskan normalt mellan 30 och 35 IBU). Medium maltsmak. Diverse olika maltsorter kan användas, även vete. Smaken får inte ha för stort inslag av rostad malt, används sådan skall den endast vara smakförhöjande och inte dominant. Humlesmaken kan vara tydlig. Ölet ska ge ett rent, krispigt och smakfullt intryck. Låga nivåer av estrar. Ingen diacetyl bör märkas.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Uerige Alt 4,6% IBU 50, Schlüssel Alt, Bolten Ur-Alt, Hannen Alt.

E. Scottish light ale, 60/-

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 030-35	1 006-12	2,8-3,5	9-20	16-40

Den mildaste formen av skotsk ale. Enligt gammal skotskt tradition späds de ofta från en 90 eller 120 shilling.

Bouquet/Arom: Låg humledoft, viss maltighet.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till mörkt kopparfärgad. Köldgrumling okej.

Smak: Låg smak och beska. Tydligt maltigt.

Kropp: Lätt kropp.

Exempel: Caledonian 60/- 3,2%, Caledonian Cream Ale 3,5%.

F. Scottish heavy ale, 70/-

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 035-40	1 010-14	3,5-4,0	12-20	30-75

Enligt gammal skotskt tradition späds de ofta från en 90 eller 120 shilling.

Bouquet/Arom: Låg humledoft, viss maltighet. En lätt rökig ton kan förekomma i doften. Låg nivå av fruktestrar är okej.

Färg/Utseende: Kopparfärgad till mörkt rödbrun. Köldgrumling okej.

Smak: Domineras av en mjuk maltsötma, balanseras med en låg och balanserande humlebeska. Låga halter av fruktestrar är okej.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Broughton Ales Greenmantle Ale 3,9% IBU 24 34 EBC.

G. Scottish export ale, 80/-

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-50	1 010-18	4,0-4,5	15-25	30-75

Enligt gammal skotskt tradition späds de ofta från en 90 eller 120 shilling.

Bouquet/Arom: Tydligt maltigt och med rökiga toner. Humlearom och choklad.

Färg/Utseende: Kopparfärgad till mörkt rödbrun. Köldgrumling okej.

Smak: Söt, vinös, karamellig och maltigt smak kännetecknar detta öl. Beskan upplevs som låg till måttligt. Fruktestrar bör bidra till smakbild. Viss diacetyl/smörkola är okej.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Caledonian 80/- OG 1 043 4,1%, Caledonian Merman OG 1 052, Ossian.

H. Scottish strong ale, 90/-

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 065-85	1 012-24	6,5-8,4	25-35	40-90

Scottish strong kokas ofta länge, upp till 4-6 timmar över öppen eld. Därav rökkaraktären i många exempel. Jäses vid ca 16 °C och lagras

svalt. Ölen tappas om innan primärjäsnigen avstannat för att avbryta jäsnigen och få en hög restsötma.

Bouquet/Arom: Vinösa, maltiga och fruktiga. Obetydlig doft från humle. En liten rökig karaktär förekommer ofta.

Färg/Utseende: Mörkt kopparfärgad till rödsvart, Köldgrumling är okej.

Smak: Kraftigt maltiga. Obetydlig humlesmak och beska. Den rika dominerande maltsötman balanseras av en ren alkoholkaraktär. En karamellig karaktär hör ofta till. Fruktestrar finns i måttliga mängder. En liten rökig karaktär förekommer ofta. Låg diacetylhalt är okej.

Kropp: Stor kropp.

Exempel: Broughton Ales Old Jock OG 1 066 FG 1 016 6,7%, Traquair House OG 1 075 FG 1 012 8,3%, Old Izaak.

I. Övriga klassiska brown ale t ex strong mild, american amber ale

6. VETEÖL

A. Weizen/weissbier (sydtysk typ)

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 046-52	1 008-14	4,9-5,6	10-15	8-20

Ölet bryggs med minst 50% mältat vete, med små humlegivor. Ofta till sin fördel färska.

Bouquet/Arom: Aromen är helt klart fruktig och fenolisk. Bananestrar är ofta förekommande. Den fenoliska karaktären beskrivs ofta som kryddnejlika, muskot, kokt skinka och plåt. Kan vara rökgig eller till och med vaniljlik. Ingen diacetyl/smörkola.

Färg/Utseende: Halmgul till bärnstensfärgad. Kan vara blank eller disig av jäst.

Smak: Den är väl utjäst. Bananestrar förekommer ofta. Fruktig och fenolisk där den fenoliska karaktären ofta beskrivs som kryddnejlika, muskot, kokt skinka och plåt. Om jäst finns kvar får ölet en tydlig jästsmak och ett mäktigare intryck. Vetemalten ger en tydligt mjuk och jordig maltkaraktär. Ingen diacetyl. De traditionella lokalt bryggda veteölen kan vara mera maltiga (ej karamelliga) än dagens moderna veteöl bryggda av de stora bryggerierna där smakbildningen är betydligt renare.

Kropp: Den relativt höga vörtstyrkan och alkoholhalten ger ett öl med medium till stor kropp. Kraftigt kolsyrat.

Exempel: Söldenauer, Erdinger Hefe Weisse OG 1 050 FG 1 010 5,3%, Weihenstephaner Hefe 5,4%.

B. Dunkelweizen

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 046-52	1 008-14	4,9-5,6	10-15	35-95

Ölet bryggs med minst 50% mältat vete, med små humlegivor. Chokladmalt och rostad vete malt ger en mjukt chokladig karaktär.

Bouquet/Arom: Aromatiskt fenolisk och fruktig med chokladtoner.

Färg/Utseende: Ljusbrun till brunsvart.

Smak: Viss maltsötma, med rostad och chokladig karaktär. Fenoliska och estriga smaker finns på låga nivåer. Normalt används mörk malt tillsammans med mörk karamell- eller färgmalt. Vetemalten ger en tydligt mjuk maltkaraktär, Ingen diacetyl/smörkola.

Kropp: Medium. Kraftigt kolsyrat.

Exempel: Erdinger Dunkelweissen OG 1 052 FG 1 010 5,6%, Franziskaner Hefe Dunkelweissen 5%.

C. Belgisk wit

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-50	1 006-10	4,8-5,3	15-25	5-10

Bryggs med stora delar mältat eller omältat vete. Kryddad med koriander och apelsinskal (curacao). Ofta till sin fördel färska.

Bouquet/Arom: Lätt citrusaktig ton. Liten till tydlig doft av koriander och apelsinskal (curacao). Ingen diacetyl/smörkola samt endast låga halter av fruktestrar. Inga eller låga halter av fenoler typ kryddnejlika, skinka, plåt.

Färg/Utseende: Ljust halmgul till halmgul och oftast grumliga.

Smak: Högkvalitetshumle används för att ge en låg till medel beska och humlesmak. Ölet skall vara torrt och friskt. Tydlig smak av koriander och apelsinskal (curacao). Ingen diacetyl samt endast låga halter av fruktestrar. Inga eller låga halter av fenoler typ kryddnejlika, skinka, plåt. Viss syra är tillåten. En del kommersiella exempel tillsätter extra syra för att ytterligare fräscha upp smakbildningen.

Kropp: Liten till medium kropp.

Exempel: Hoegaarden Wit, Dentergems, Blanche de Namur.

D. Amerikansk veteöl

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 030-46	1 006-14	3,5-4,5	5-17	4-15

Kan jäsas på amerikansk under- eller överjäst, oftast överjäst. Bryggs med 30-50% vete. Amerikansk veteöl bryggs med liknande recept som en sydtysk weissen. Ofta till sin fördel färska.

Bouquet/Arom: Fruktestrar i smak och doft är typiska, men inte dominerande, dock skall inte fenoliska eller nejlikaktiga dofter märkas. Ingen eller mycket lite diacetyl.

Färg/Utseende: Ljust halmgul till gyllengul.

Smak: Låg till medium humlesmak. Fruktestrar i smak och doft är typiska, men inte dominerande, dock skall inte fenoliska eller nejlikaktiga dofter märkas. Ingen eller mycket lite diacetyl.

Kropp: Kroppen är lätt till medium. Kolsyran är lägre än i tyska veteöl.

Exempel: Anchor Wheat Beer.

E. Weizenbock

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 066-80	1 016-28	6,9-9,4	10-15	14-100

Har en hög vörtstyrka och alkoholhalt i jämförelse med sydtysk ljus och mörk weissen.

Bouquet/Arom: Om den är mörk bör en ton av rostad malt till viss del komma fram i doften. Fenoliskt kryddig med inslag av estrar. Ingen diacetyl.

Färg/Utseende: Färgen är gyllengul till svart. Jästgrumling okej.

Smak: Maltsötman balanseras av det fenoliska, nejliklika och bananestriga smakerna. Små humlegivor. Om den är mörk bör en ton av rostad malt komma fram i smaken. Ingen diacetyl.

Kropp: Medium till stor kropp. Hög kolsyrehalt.

Exempel: Erdinger Pikantus Dunkel Weizenbock OG 1 068 FG 1 013 7,3%, Graminger Weizenbock OG 1 068 FG 1 017 6,8%.

F. Övriga klassiska veteöl t ex, witbock

7. STOUT/PORTER

Porter är en av tidigast omnämnda öltyperna. Dagens porter och stout är i de allra flesta fall helt andra produkter än den porter som bryggades i London under storhetstiden på 1700- och 1800-talet. Då var porter känd som en stark, brun, rökgig och sylrig dryck. Stout urskiljdes från början som en alkoholstarkare variant när portern blev allt svagare. I dag kan stout karaktäriseras genom sin tydligt brända och beska, ofta torra och lite sylriga profil, medan porter har en mjukare framtoning och lutar åt det chokladigt maltiga. Under senare delen av 1900-talet kom dessutom varianter av porter och stout med tydliga humletoner i doft och smak, först från mindre bryggerier i Nordamerika. Kommersiella bryggerier kallar ofta sin mörka öl för olika varianter av porter och stout i vissa länder och få stout på etiketten när det säljs i andra, helt och hållet beroende på vad som är mest gångbart.

A. Dry stout

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 035-44	1 008-12	3,7-4,4	30-50	100+

Typiska öl i den här stilen är fatöl, som serveras med blandgas (kväve och koldioxid).

Bouquet/Arom: Torr och lätt bränd (rostad). Inslag av kaffe och choklad. Ev. inslag av humle på låg nivå.

Färg/Utseende: Svart med röda och/eller bruna inslag. Kraftigt, tätt skum är viktigt.

Smak: Initialt en rostad maltsmak, med en tydligt torr och besk avslutning som hänger kvar. Toner av kaffe och choklad kombineras med en tydlig till kraftig beska. En viss sylrlighet från rostad korn kan ibland anas, men är inte nödvändig. Låg karamellighet balanserar och ger ett mjukt öl. Fruktestrar överskuggas av malt, beska och brändhet. Ingen diacetyl.

Kropp: Lätt kropp.

Exempel: Guinness Draught - OG 1 039, 4,2%, BU 45, 135 EBC, Murphy's Stout - 4%, Beamish Stout - OG 1 038, 4,2%.

B. Extra stout

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 044-56	1 009-15	4,5-5,8	30-60	100+

Bouquet/Arom: Torr och tydligt bränd och rostad. Inslag av lakrits och karamell kan förekomma, även viss bränd sylrlighet i låga nivåer. Humlearom och fruktestrar försumbara.

Färg/Utseende: Svart med röda och/eller bruna inslag. Kraftigt skum.

Smak: Initialt en bränd maltig och karamellig smak, med en tydlig torrostad lång beska i avslutningen. Viss sylrlighet från rostad korn är tillåtet. Ingen till knappt märkbar humleton. Låga halter av estrar. Ingen diacetyl. Tydlig till kraftig beska.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Guinness Extra Stout OG 1 052, 5,5%, BU 50, 130° EBC, St. Peter's Old-Style Porter 5,1%, FG 1 011, Black Wych 5,0%.

C. Brown porter

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-52	1 010-18	3,8-5,0	20-35	50-80

Typiska öl i den här stilen är brittiska puböl som ofta bara förekommer som fatöl.

Bouquet/Arom: Humledoft från försumbar till märkbar. Mjukt maltigt, aningen rostad med inslag av choklad. Lätt fruktighet tillåten.

Färg/Utseende: Brun till mörkt brun, med inslag av rött. Skall inte vara svart.

Smak: Smaken är mjukt, maltigt chokladig

med viss karamellighet. Rostad maltsmak skall finnas och kan variera mellan tydlig till märkbart mjölkchokladmild. Fruktestrar kan finnas och skall vara i balans med den rostade karaktären samt humlebeskan. Humlesmak från försumbar till märkbar.

Kropp: Kropp lätt till medium.

Exempel: Närke Mörker 4,2%, Timothy Taylors Porter 3,8% OG 1 041.

D. Porter

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 053-63	1 015-22	5,0-6,2	20-40	60-100

Porterlassen rymmer såväl den karamelliga svenska portern som de lite torrare london porter varianterna.

Bouquet/Arom: Humledoft från försumbar till märkbar. Mjukt maltig, aningen rostad med inslag av choklad, karamell och knäck. Lätt fruktighet i balans med de rostade tonerna.

Färg/Utseende: Brun till mörkt brun, med inslag av rött. Skall inte vara svart.

Smak: Smaken är mjukt, maltigt, chokladig och lätt knäckig karamellighet. Sötma, som ej är kladdig, klart märkbar till tydlig. Tydlig rostad maltsmak som balanseras av mildare toner av mjölkchoklad. Fruktestrar bör finnas och skall vara i balans med den rostade karaktären samt humlebeskan. Humlesmak från försumbar till klart märkbar.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Carnegie Porter 5,5%, Youngs London Stout.

E. Modern stout och porter

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 048-63	1 010-22	4,8-6,2	30-40	80+

Öl i den här stilen är oftast överjästa, men underjästa varianter kan förekomma.

Bouquet/Arom: Torr, lätt bränd och rostad. Tydlig till kraftig doft av aromahumle.

Färg/Utseende: Djupt mörkt rödsvart. Kraftigt skum är viktigt.

Smak: Initialt en maltig karamell- och choklads smak med en tydlig beska i avslutningen. Både mjukare och mer skarp brända varianter tillåtna. En viss syrlighet kan anas, men är inte nödvändig. Fruktestrar överskuggas av malt, beska och brändhet. Ingen eller lite diacetyl. Tydlig till mycket framträdande humlekaraktär, ofta av amerikanska humlesorter, men alla nobla varianter tillåtna.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Jämtlands Porter – 4,8%, Sierra Nevada Porter – 5,6%, OG 1 058, FG 1 015, BU 40, Sierra Nevada Stout.

F. Oatmeal stout

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040-52	1 008-18	4,0-5,5	20-40	80+

Bouquet/Arom: Humle doft får förekomma men inte dominera mot det rostade och chokladiga. Få eller inga estrar.

Färg/Utseende: Färgen skall vara mörkt koppar till kolsvart.

Smak: I oatmeal stout används havre. Detta ger en mjuk och full smak utan att ha en sädeskaraktär. Rostad malt, karamell och choklad smak skall ge ett *mjukt* öl som balanseras av en medium till hög beska. Humlesmak och doft får förekomma men inte dominera mot övrig smak. Fruktestrar på låg till medium nivå.

Kropp: Medium till stor kropp.

Exempel: Young's Oatmeal Stout 5%, Broughton Ales Scottish Oatmeal Stout 4,2%, Samuel Smith Oatmeal Stout OG 1 050 5%, Jämtlands Oatmeal Porter.

G. Milk/sweet stout

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 045-56	1 012-20	4,0-5,5	15-25	150+

Bouquet/Arom: Humlebeska skall balansera sötma utan att ge bidrag till smak eller doft.

Färg/Utseende: Djupt mörkt rödsvart. Kraftigt och hållbart skum.

Smak: Söt stout, även kallad gräddstout eller milk stout, har en mindre rostad karaktär än klassisk irländsk stout. Mjölksocker kan användas vid buteljering för att ge en sötare smak. Maltsötma, choklad och karamellsmak skall dominera. Humlebeska skall balansera sötma utan att ge bidrag till smak eller doft.

Kropp: Kraftigare kropp än en dry stout.

Exempel: Samuel Adams Cream Stout OG 1 056 FG 1 018 4,7%.

H. Övriga klassiska stout/porter

8. STARKA SPECIALÖL

A. Barley wine

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
>1 075	1 018-32	>7,4	50-100	25-60

Utvecklas ofta positivt med lagring.

Bouquet/Arom: Tydlig karaktär av fruktestrar och tydligt alkoholig. Humlearomen kan vara låg till mycket hög. Karamell och vinös arom. Långlagrade har ofta aromer av torkad frukt.

Färg/Utseende: Kopparfärgad till rödbrun färg. Köldgrumling är tillåten vid låga temperaturer. Liten skumkrona okej.

Smak: Hög restsötma. Tydlig karaktär av fruktestrar, russin, torkade plommon och aprikoser, och tydligt alkoholig. Balanseras av en låg till bestämd beska. Humlesmaken kan vara låg till mycket hög. Diacetylnivån skall vara mycket låg (om någon). Karamell och vinös smak är en del av karaktären.

Kropp: Kraftig kropp. Låg CO₂.

Exempel: Tomas Hardy's Ale OG 1 120, Anchor Old Foghorn OG 1 100 IBU 65, Big Foot OG 1 106 IBU 80.

B. Foreign stout

OG	FG	Alkohol (vol%)	BU	Färg (EBC)
1 057-76	1 011-18	6,1-8,0	50-70	100+

Bouquet/Arom: Tydligt bränd och rostad. Alkohol, vinös, rostad malt, karamell och frukt. En bränd syrlighet bör finnas med. Lagrade exemplar kan utveckla toner av torkad frukt. Humlearom försumbar.

Färg/Utseende: Djupt mörkt rödsvart till svart. Kraftigt och hållbart skum.

Smak: Initialt en tydligt bränd och rostad maltighet, med inslag av karamell. Aldrig söt och chokladig. Avslutningen är en tydlig till kraftig torr-rostade beska. Viss syrlighet från rostade korn bör finnas i smakbildningen. Låga halter av fruktestrar. Ingen diacetyl. Längre lagring kan ge tydliga inslag av starkvin och torkad frukt.

Kropp: Medium till stor kropp.

Exempel: Guinness Foreign Extra Stout – OG 1 073 7,5% BU 50, Koff Porter – 7,2%.

C. Imperial stout

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
>1 070	1 014-28	>7,0	50-90	90+

Utvecklas ofta positivt med lagring.

Bouquet/Arom: Rostade kaffelika toner med inslag av choklad. Humlearomen kan vara märkbar till tydlig. Vinösa fruktiga toner förekommer ofta, vanligt med drag mot konserverade körsbär. Ingen eller endast lite diacetyl.

Färg/Utseende: Mörkt rödbrun till svart. Liten skumkrona okej.

Smak: En rostad maltig smak, som kan vara både bränd och chokladig balanseras med en bestämd humling. Rostade maltsorter bidrar med smaker såsom kaffe, cappuccino, lakrits, krut, bitter choklad.

Beskan kan vara från måttlig och balanserad till mycket hög i mörkare varianter. Den rostade maltens syrlighet och bitterhet bör vara måttligt och skall inte dominera. Humlesmak från låg till tydlig. Fruktestrar hör även till smakbildningen. I lagrade exemplar övergår fruktestrarna mer och mer i konserverade körsbär. Ingen eller endast lite diacetyl.

Kropp: Stor kropp. Låg halt av koldioxid är okej.

Exempel: Samuel Smith Imperial Stout 7,0%, Slottskällans Imperial Stout 9,0%, Brooklyn Black Chocolate Stout 8,7%, OG 1 087.

D. Imperial porter

OG	FG	Alkohol (vol%)	BU	Färg (EBC)
>1 064	1 015-30	>6,3	35-65	60-100

Öl i den här stilen är oftast underjässta, men överjässta varianter kan förekomma. Många bryggs runt Östersjön, men det finns även exempel från andra delar av världen. Utvecklas ofta positivt med lagring.

Bouquet/Arom: Tydlig till kraftig alkoholton, ofta med starkvinsinslag. Maltigt doft med karamell, bränt socker, kola nötter och lakrits. Ej bränd och syrlig eller humlearom. Frukttestrar och DMS från märkbar till tydlig.

Färg/Utseende: Mörkt brun till mörkt rödsvart. Ej kolsvart. Tjockt skum.

Smak: Fyllig sötma med maltiga och karamelliga, men ej brända toner. Värmande alkohol med inslag av torkad frukt, sirap och lakrits bör finnas. Milda toner av kaffe och choklad är okej. Ingen till lite diacetyl. Ingen till märkbar smakhumle, samt en balanserad beska.

Kropp: Stor och fyllig kropp.

Exempel: Alderis Porteris 6,8%, Black Boss Porter 9,4%, Ceres Royal Stout 7,7%.

E. Eisbock

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
>1 064	1 020-35	>7,5	25-50	40-95

En extra stark bock (oftast dubbelbock) vars karaktär koncentreras och mjuknar genom att den fryses och isen avskiljs från ölen.

Bouquet/Arom: Ingen humlearom. Dominerande maltkaraktär. Alkoholen skall vara tydlig men ej spritig. Låg till obefintliga fruktestrar.

Färg/Utseende: Mörkt kopparfärgad till rödsvart. okej med lite skum på grund av den höga alkoholhalten.

Smak: Maltkaraktären kan vara kraftigt söt med hög alkoholhalt. Sötman balanseras av låg humlebeska men ingen smakhumle. Frukttestrar förekommer men ej dominerande. Ingen smörkola/diacetyl.

Kropp: Stor, låg CO₂.

Exempel: Kulmbacher Eku 28 28% stamvörtstyrka 11 vol%. Kulmbacher Eisbock 18% stamvörtstyrka 7,5 vol%, Niagara Eisbock 8 vol%.

F. Övriga klassiska starka specialöl

9. BELGISK OCH FRANSK ALE

Från Belgien och Nordfrankrike härstammar öltyper med en variationsrikedom utan motstycke i världen. Här möter man allt från svag, maltig ale till stark, torr trappistol och syrlig, stalldoftande lambik. Här har också gamla bryggeritekniker såsom spontanjäsnings överlevt in i modern tid. Många bryggare talar hellre om sitt öl i konstnärliga termer än om typer och klassificeringar. Belgisk och fransk ale är vanligtvis mycket lättdrucken även i de fall alkoholstyrkan är hög. Ett gemensamt drag är nämligen att ölet oftast är väl utjäst och därför har lätt kropp och liten restsötma. Inte sällan varmjäses ölet med de för regionen så karaktäristiska jäststammarna, som ger upphov till fenoliska och fruktestriga dofter och smaker. Jästtemperaturen ligger vanligtvis mellan 24 och 29 grader. Ett annat särdrag är att upp till 20% av extraktet kan utgöras av ljusst eller mörkt socker i fast eller flytande form. Detta underlättar utjästning och bidrar till smak och färg. Belgisk och fransk ale är ofta rejält kolsyrad och har ett kraftigt skum. Den har sällan utpräglad humlekaraktär. Normalt bör endast europeisk kvalitetshumle användas.

A. Ljus belgisk ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 045-54	1 008-14	4,5-5,5	20-35	7-30

Bryggs huvudsakligen på pilsner- eller pale ale-malt, med wiener- eller münchenmalt för färg, kropp och komplexitet.

Bouquet/Arom: Doften skall vara utpräglad maltig och bör vara fruktigt, men fruktigheten skall inte dominera. Låga till medelnivåer av humle, som kan vara blommiga eller kryddiga. Låga nivåer av fenoler kan förekomma. Diacetyl får inte finnas.

Färg/Utseende: Ljust halmgul till kopparfärgad. Köldgrumling är tillåten.

Smak: Skall inleda med en mjuk maltsötma som bör vara knäckig och lite nöaktigt. Fruktigt med en märkbar kryddighet. Humlearomen skall vara låg till icke-existerande. Låga nivåer av fenoler och återhållsam beska.

Kropp: Medium kropp.

Exempel: Palm Speciale, Dobbel Palm, De Koninck.

B. Blonde

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 051-72	1 008-16	5,6-7,4	15-30	7-14

Blonden är ofta nästan lagerlik i sin renhet, lätt maltsöt och värmande och med återhållsamma fruktestrar och fenoler. Öltypen är en relativt modern komposition för att locka lagerdrickare. Baseras ofta på belgisk pilsnermalt kompletterad med aromatisk malt eller råfrukt, t ex majs eller socker.

Bouquet/Arom: Aningen jordiga eller kryddiga humletoner samsas med en något söt maltighet. Jästen kan bidra med återhållsamma kryddiga fenoler, parfym och en honungslen alkoholton, eller återhållsamma och jästiga fruktestrar som ofta drar åt citrus.

Färg/Utseende: Halmgul till ljusst bärnstensfärgad. Kraftigt och stabilt skum. Köldgrumling är tillåten.

Smak: Inleder mjukt med en tydlig men inte stor maltighet, som går över i en torrare avslutning. Medium beska som både kommer från humlen och från alkoholen. Humlearomen skall vara återhållsam, och kan vara kryddig eller jordig. Bör ha låga nivåer av fruktestrar och av en karamellartad eller honungslig sötma.

Kan ha försiktiga fenoler. Kan ha en värmande avslutning.

Kropp: Medium kropp. Medium till hög kolsyra.

Exempel: Leffe Blonde, Affligem Blond, La Trappe Blonde, Grimbergen Blonde.

C. Tripel

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 070-90	1 008-13	7,5-10,5	20-39	7-20

Tripel är aristokraten i den ljusa starka belgiska familjen. Den är utsvävande men välbalanserad, tung men inte sötslikig, ofta värmande men aldrig spritig.

Bouquet/Arom: En tripel skall vara komplex i doften. Fenoler skall ge en märkbar till påtaglig kryddighet som kan innehålla nejlika, mandelmassa och parfymig blommighet. Det skall finnas viss men inte dominerande maltsötma.

Fruktiga estrar som kan dra åt citrus, banan och aprikos kan förekomma på låga nivåer. Humledoften skall vara återhållsam, liksom maltigheten. Skall ej dofta lösningsmedel eller vara spritig. Ingen diacetyl.

Färg/Utseende: Färgen skall vara halmgul till bärnstent. Skummet skall vara kraftigt och moussigt. Köldgrumling är tillåten.

Smak: Mjukt maltig med en komplex kryddighet från jästfenoler. Mandeltoner förekommer ofta. En märkbar humlesmak och medelhög beska får finnas. Tripeln bör vara värmande men inte spritig. Diacetyl/smörkola får inte förekomma.

Kropp: Medelfyllig med hög kolsyra. Utjäst och torr.

Exempel: Westmalle tripel, La Trappe tripel, Vit Chimay, Brugse tripel, St. Bernardus tripel, St. Feuillien triple, Tripel Karmeliet.

D. Ljus stark belgisk ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
>1 067	1 006-16	>7,5	20-35	7-30

Ljus stark belgisk ale är en bred grupp. Där ingår både torra, lätta öl och tyngre, sötare varianter. Gemensamt skiljer de sig dock från tripel genom att ha en doft- och smakbild med färre komponenter och att de kan vara söta, vilket tripel aldrig är.

Bouquet/Arom: Doften bör vara fruktigt estrig, där estrarna kan dofta banan, äpple, päron, persika, tropisk frukt eller smögödis. Fenoler skall finnas på låga till medelhöga nivåer. En tydlig alkoholton kan förekomma. Humledoft kan förekomma på låga nivåer.

Färg/Utseende: Ljust halmgul till koppar. Köldgrumling är tillåten.

Smak: Tydliga men inte överväldigande fruktiga estrar och fenoler. Humlesmak kan finnas på låga nivåer. Humlebeskan skall vara låg till medelhög. Mer eller mindre värmande beroende på alkoholstyrka. En viss beska, sötma och spritighet från alkoholen kan förekomma, särskilt i starkare exemplar. Toner av lösningsmedel får förekomma på låga nivåer. Kan vara torr eller ha en viss restsötma.

Kropp: Ofta medium kropp, men kan vara lättare. Hög kolsyra.

Exempel: Delirium Tremens, Duvel, Kasteelbier Blonde, Brigand, Judas, Kwak, Bush Ambrée, St. Feuillien Blonde.

E. Brune

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 055-72	1 008-16	5,5-7,5	25-35	7-30

Brune (flamländska: Bruin) kan beskrivas som den lite sötare klosterölsvarianten av trappisternas dubbel. Klosteröl blev en vanlig företeelse efter andra världskriget. Anknypningen till ett kloster, ofta bara en licens att använda namnet,

blev de profana bryggeriernas sätt att haka på det ökande intresset för trappistöl. På många sätt är brune ett extremt välbalanserat, eller tillrättat, öl. Sticker någonting ut eller dominerar är det ingen bra brune.

Bouquet/Arom: Maltig med toner som kan dra åt sirapssöt choklad eller mörka sockerarter. Fenolisk kryddighet skall förekomma i måttliga mängder och fruktestrar får förekomma på låga nivåer. Doften kan dra åt torr choklad och ha lätt rostade toner. Varken alkohol eller lösningsmedel får förekomma. Humle kan finnas i doften men på låga nivåer.

Färg/Utseende: Kopparfärgad till mörkt chokladbrun. Köldgrumling är tillåten.

Smak: Maltigt mjuk. Kan dra åt choklad eller mörk sirap. En brune får varken vara tung och sockersöt eller utpräglat torr, även om den kan ha en lätt torr eftersmak. Smaken skall vara fruktig och karamellig, kan vara lätt kryddig/fenolisk och kan ha låga nivåer av smakhumle. Lätt rostade toner får förekomma. Beskan skall vara låg. Diacetyl/smörkola får inte förekomma.

Kropp: Lätt till medium. Medel till hög kolsyra.

Exempel: Leffe Brune, Ciney Brune, Maredsous 6 Donker.

F. Dubbel

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 056-70	1 010-16	5,9-7,4	25-35	20-75

Öl som skulle kunna klassificeras som dubbel bryggs redan på medeltiden, men den första moderna dubbeln bryggs av Westmalle 1856. Namnet dubbel började användas först efter andra världskriget när trappistölen började nå större publik. Traditionellt bryggs dubbel huvudsakligen med belgisk pilsnermalt och mörk sirap eller oraffinerat socker. Men det är fullt acceptabelt att också ha med münchenermalt, mörk karamellmalt och andra specialmalter.

Bouquet/Arom: Mångfacetterad och sammansatt maltig doft som kan dra åt choklad, kola och nötter. Får inte vara bränd. Fruktestrar och kryddiga fenoler bör förekomma, men inte på höga nivåer. Även toner av högre alkoholer får förekomma, men en dubbel får inte dofta spritigt eller lösningsmedel. Låga nivåer av humle får förekomma.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till mörkbrun. Skall ha ett kraftigt, moussigt och stabilt skum. Köldgrumling är tillåten.

Smak: En dubbel skall vara smakrik, komplex och maltdominerad, med en torr eftersmak. Maltsötma som drar åt nougat och choklad skall samspeka med estrar, alkohol och fenoler, men med tonvikt på maltigheten. Kryddiga fenoler som kan dra åt nejlika samt toner av mandel, russin och torkad frukt kan förekomma men får inte dominera. En återhållsam beska bör finnas. Viss humlesmak kan förekomma. Varken diacetyl/smörkola eller kryddor får förekomma.

Kropp: Medelfyllig. Hög kolsyra.

Exempel: Westmalle dubbel, La Trappe dubbel, Röd Chimay.

G. Mörk stark belgisk ale

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
>1 068	1 010-18	>7,5	20-35	30-75

Mörk stark belgisk ale omfattar både fylliga öl med viss restsötma och torrare och stramare, kryddiga varianter. Ölet skall upplevas som ett harmoniskt och balanserat, men kan på samma gång vara väldigt maktigt.

Bouquet/Arom: En påtaglig maltsötma skall finnas i doften, som kan vara karamellig eller torrare chokladig. Måttliga till påtagliga fruktestrar skall finnas och gärna föra tankarna till söta frukter som russin, plommon, körsbär och

fikon. Kryddiga fenoler kan förekomma, men bör vara mer peppriga än utpräglat nejlikliknande. Kan ha en alkoholton, men skall inte dofta lösningsmedel.

Färg/Utseende: Koppar till mörkbrun. Skall vara moussig med ett rejält och stabilt skum. Köldgrumling är tillåten.

Smak: Maltigt chokladig med liknande fruktestrar och fenoler som i doften. Skall vara värmande till mycket värmande, men bör inte upplevas som spritigt. Trappistvarianterna är relativt torra, medan andra varianter kan vara sötare. Beska och humlesmak får finnas, men skall inte vara framträdande. Högre beska är tillåten i varianter med högre FG. Men ofta är det alkoholen snarare än beskan som balanserar maltsötman.

Kropp: Medium till fyllig. Hög kolsyra, men skall inte vara stickig.

Exempel: Westvleteren 12, Rochefort 10, Rochefort 8, Blå Chimay, Gulden Draak, Kas-teelbier Brune, St. Bernardus Abt 12, Achel Brune.

H. Saison

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	EBC
1 044-56	1 002-08	5,0-6,8	20-35	5-35

Saison har sina rötter i vallonskt bondgårdsöl. Öltypen har bevarats av små belgiska bryggerier och bryggs idag i många länder med mikrobryggerikultur. Historiskt skedde bryggningen i slutet av den kalla årstiden. Ölet kryddades ibland med t ex koriander, ingefära, stjärnaniis eller citrusskal. För att ölet skulle behålla sin fräschör till skördearbetet humlades det rejält. Saison jäses ofta mycket varmt (över 30 grader) med jäst som ger mycket god utjäsning. I kombination med ett ofta sulfatrikt vatten ger detta ett öl med torr avslutning.

Bouquet/Arom: Frukt (t ex apelsin eller citron) och kryddighet skall dominera och kompletteras av en lätt maltighet. Kryddor får förekomma men skall inte dominera. Peppriga fenoler får förekomma. En låg till medium humlesmak och humlebeska kompletteras av en törstsläckande syrlighet. Ingen diacetyl/smörkola.

Färg/Utseende: Mycket ljus halmgul till brun. Kan variera från disig till kristallklar. Köldgrumling är tillåten. Fast, långvarig skumkrona.

Smak: Frukt (t ex apelsin eller citron) och kryddighet skall dominera och kompletteras av en lätt maltighet. Kryddor får förekomma men skall inte dominera. Kryddighet kan också komma från peppriga fenoler. Humlesmaken är låg till medium. Beskan skall vara tydlig utan att dominera. Uppfriskande syrlighet. Ingen diacetyl/smörkola.

Kropp: Lätt kropp och hög kolsyra. Torr avslutning.

Exempel: Saison Dupont Vieille Provision, Saison Regal, Saison Voisin, Lefebvre Saison 1900, Slottskällans Saison.

I. Bière de garde

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 060-80	1 008-16	5,8-8,5	25-30	16-50

Bière de garde betyder öl som har hållits lagrad och är den franska versionen av bondgårdsöl. Till skillnad från belgisk saison ligger betoningen här på maltighet och alkohol istället för humle och syrlighet. Bryggningen skedde vanligen i slutet av den kalla årstiden. För att ölet skulle hålla sig till skördearbetet bryggdes det extra starkt. Ofta användes råfrukt. I den franska traditionen varmjäses inte ölet. Man använder lager- eller alejäst som lyfter fram maltigheten. Beroende på hantering kan kommersiella exemplar få källarter som inte är

eftersträvsvärda. Tre färgvariationer finns: blonde (halmgul), ambrée (bärnsten) och brune (brun). En bière de garde skall vara mjuk och kan påminna om ett lageröl.

Bouquet/Arom: Framträdande maltsötma.

Mörkare exemplar har en kraftigare maltkarakter som kan vara lätt till medium rostad. Viss karamellisering är acceptabel. Låg till medium nivå av fruktestrar och liten eller ingen humlearom. Ljusare varianter är ofta humligare än mörka. Inga fenoler.

Färg/Utseende: Varierar från ljus halmgul till mörk rödbrun. Viss disighet och köldgrumling kan förekomma. Fast skumkrona.

Smak: Medium till hög maltsmak med en milt rostad, kola- eller karamellsötma. Maltsmakerna tenderar att öka med mörkare färg. Låga till medium estrar. Låg till medium beska ger smakbidrag men maltigheten överväger. Låg eller ingen humlesmak men ljusare versioner kan ha svagt örtig eller kryddig smak. Avslutningen är torr. Alkohol kan bidra med ytterligare känsla av torrhet i avslutningen men ölet skall inte upplevas som spritigt. Inga fenoler. Ingen diacetyl/smörkola.

Kropp: Lätt till medium kropp. Medium till hög kolsyra.

Exempel: Jenlain (ambrée), Jenlain Bière de Printemps (blonde), Saint Sylvestre 3 Monts (blonde), Castelain (blonde), Ch'Ti (brune), Ch'Ti (blonde), La Choulette (ambrée), Grain d'Orge (ambrée).

J. Supersaison

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 057-80	1 004-10	6,9-10	25-45	7-35

Supersaison är en modern variant av den traditionella saisonen. Saisonens nya popularitet har gjort att många småbryggerier har börjat tillverka starkare, kryddigare och fylligare varianter. Supersaison jäses ofta mycket varmt (över 30 grader) med jäst som har mycket goda utjäsningsegenskaper. I kombination med sulfatrikt vatten ger detta ett öl med torr avslutning.

Bouquet/Arom: Skall ha tydliga fruktestrar, ofta apelsin eller tropisk frukt. Ofta tydligt blommig eller örtig och ibland parfymerad karakter. Tydlig fenolkarakter av peppar, koriander eller bubbelgum snarare än nejlika bör finnas, antingen från kryddor eller från jästfenoler. Låg till medium humlekaraktär. Kan ha en låg till medium alkoholdoft. En låg syrlighet kan förekomma men bör inte dominera. Lätt maltighet. Ingen diacetyl/smörkola.

Färg/Utseende: Ljust halmgul till brun. Kan variera från disig till kristallklar. Fast, långvarig skumkrona. Köldgrumling är tillåten.

Smak: En estrig fruktighet som bör dra åt citrus eller tropisk frukt och kryddiga fenoler skall dominera, men eventuellt tillsatta kryddor får inte ta överhanden. Fruktigheten skall kompletteras av en lätt maltighet. Humlesmaken skall vara låg till medium. Beskan skall vara tydlig utan att dominera. En törstsläckande syrlighet bör förekomma. Ingen diacetyl/smörkola. Alkoholtoner får förekomma men bör vara värmande snarare än spritiga. Torr avslutning.

Kropp: Lätt till medium kropp och hög kolsyra.

Exempel: Avec Les Bons Voeux, Saison d'Erpe-Mere, Fantôme Saison, Fantôme Saison d'Erezée.

K. Belgiskt och franskt specialöl

I den belgiska traditionen ryms många udda och utsvävande egenarter. Vissa är traditionella men ovanliga. Andra är anpassade inlån från andra ölkulturer. En tredje kategori är öl jästa med ovanliga jäststammar, t ex Brettanomyces.

Även andra belgiska och franska ales som inte skall lämnas in i klassen modifierade öl räknas in bland belgiskt och franskt specialöl. Ange i bryggprotokollet om ölet är en klon av en kommersiell förlaga. Ge gärna referenser till öllitteraturen.

Följande, icke fullständiga, lista ger exempel på belgiskt och franskt specialöl:

- Enkel, svagt trappist, eller klosteröl.
Exempel: La Trappe Enkel.
- Stark ale med stor kropp och kryddor.
Exempel: La Chouffe, Montagnarde.
- Belgisk scottish strong ale.
Exempel: MacChouffe.
- Belgisk IPA.
Exempel: XX Bitter, La Chouffe Houblon.
- Belgisk porter/stout:
Exempel: Hercule Stout.
- Belgisk imperial stout.
Exempel: Struise Black Albert, Alvinne Imperial Stout
- Öl jäst enligt champagnemetoden.
Exempel: Deus Brut de Flandres.
- Öl jäst med blandade jästkulturer.
Exempel: Orval.

10. SYRLIGA ÖL

Före den industrialiserade ölbryggningens mikrobiologiska kontroll var det vanligt att öl blev syrligt med lagring, men idag är kommersiellt syrligt öl en raritet. I Belgien förtgår dock traditionen med spontanjäsnings av öl. Vid spontanjäsnings tillsätter bryggaren ingen jäskultur, utan låter jäst och bakterier från luften starta jäsningsen. Detta ger ett syrligt öl med stor komplexitet. En annan metod är att bryggaren tillsätter andra mikroorganismer än en vanlig öljäst, *Saccharomyces cerevisiae*. Andra typer av jäst eller mjölksyrabakterier åstadkommer då den syrliga karaktären. Ett tredje sätt att erhålla syrlighet är att lagra det utjästa ölet en längre tid i träfat där syrabildande mikroorganismer kan tränga in.

A. Lambik

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040–56	1 000–08	4,0–6,5		8–25

Traditionell lambik (franska: lambic) är ett spontanjäst öl bryggt som bryggs på kornmalt och 30–40 % omältat vete. Ölet jäses i ett eller flera år. Hembryggare efterliknar ofta spontanjäsnings genom att tillsätta flera jäst- och bakteriestammar, normalt en kombination av *saccharomyces*- och *brettanomyces*jäst samt mjölksyrabakterier. Dessutom används humle som oxiderats under en längre tid och tappat sin bitterhet men fortfarande har kvar sina antiseptiska egenskaper. Resultatet blir ett syrligt, torrt och komplext öl.

Bouquet/Arom: Friskt syrlig med toner av stall och kompost. Kan ha inslag av grapefrukt, rabarber, moget äpple, trä, jord eller getost. Blir med lagring vinös och moget fruktig. Bör inte upplevas som stickigt sur. Ingen doft av färsk humle. Ingen diacetyl/smörkola.

Färg/Utseende: Halmgul till bärnstensfärgad, ofta disig.

Smak: Ung lambik är torr och syrlig med toner av äppelcider, grapefrukt eller rabarber. Oxiderad humle ger obetydlig konventionell humlebeska men träiga toner som i kombination med syran kan upplevas som beska. Stalltoner hör till smaken. Blir med lagring vinös och moget fruktig. Ättiksyra får finnas på förnimbara nivåer men en lambik bör inte upplevas som vinägeraktigt hård sur.

Kropp: Syrlig och torr. Mycket låg till medium kolsyra.

Exempel: Cantillon Grand Cru Bruocsella.

B. Geuze

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040–62	1 000–08	4,0–8,0		8–30

Traditionell geuze (franska: gueuze) är en blandning av ett- och fleråriga lambik som får efterjäsa på flaska. Med sin stora kolyra och sitt moussiga vita skum kallas geuze ibland för ölets champagne.

Bouquet/Arom: Friskt syrlig med toner av stall och kompost. Kan ha inslag av grapefrukt, rabarber, moget äpple, trä, jord eller getost. Blir med lagring vinös och moget fruktig. Bör inte upplevas som stickigt sur. Ingen doft av färsk humle. Ingen diacetyl/smörkola.

Färg/Utseende: Halmgul till bärnstensfärgad, ofta disig. Kraftigt, vitt, moussigt skum.

Smak: Ung geuze är torr och syrlig med toner av äppelcider, grapefrukt eller rabarber. Oxiderad humle ger obetydlig konventionell humlebeska men träiga toner som i kombination med syran kan upplevas som beska. Stalltoner skall höra till smaken. Blir med lagring vinös och moget fruktig. Ättiksyra får finnas på förnimbara nivåer men en geuze bör inte upplevas som vinägeraktigt sur.

Kropp: Syrlig och torr. Kraftig kolsyra.

Exempel: Cantillon Gueuze, Oud Beersel Oude Geuze, Boon Oude Geuze, Boon Oude Geuze Mariage Parfait.

C. Fruktlambik

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040–60	1 000–08	4,0–7,0		8–35

Traditionell fruktlambik erhålls genom att låta lambik jäsa en andra gång med tillsats av frukt eller bär. Vanligast är surkörsbär (kriek) eller hallon (frambozen), men andra frukter eller bär förekommer. Fruktdoseringen varierar mellan 150 g/l och 350 g/l beroende på hur koncentrerad frukten är i smaken. Vid inlämning i denna klass skall bryggaren ange vilken frukt som använts. Denna definition beskriver den klassiska syrligare öltypen. Moderna, sötade varianter skall i stället lämnas in i underklassen *Övriga klassiska syrliga öl*.

Bouquet/Arom: Frukten skall kännas tydligt. I övrigt friskt syrlig med toner av stall och kompost. Kan ha inslag av trä, jord eller getost. Äldre exemplar är ofta mindre tydliga i sin fruktaktighet. Bör inte upplevas som stickigt sur. Ingen doft av färsk humle. Ingen diacetyl/smörkola.

Färg/Utseende: Färgen kommer i allmänhet från frukten, men svagt färgad frukt har mindre påverkan på utseendet. Äldre exemplar kan bli brunaktiga eller blekna. Kraftigt skum.

Smak: Frukten skall kännas tydligt och harmonisera med syror, trä-, och stalltoner. I äldre exemplar blir fruktsmaken mindre tydlig. Ättiksyra får finnas på förnimbara nivåer, men en fruktlambik bör inte upplevas som vinägeraktigt sur.

Kropp: Syrlig och torr. Kraftig kolsyra.

Exempel: Cantillon Kriek, Cantillon Lamvinus (Merlot-druva), Cantillon Vigneronne (Muscat-druva), Lindemans Cuvé René Kriek, Boon Oude Kriek, Boon Framboise Mariage Parfait, De Cam Oude Kriek, Drie Fonteinen Kriek, Girardin Kriek, Hansen Oude Kriek, Oud Beersel Kriek, Mort Subite Kriek.

D. Oud bruin

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 040–74	1 007–16	4,0–8,0	15–25	25–55

Oud bruin jäses med en kombination av överjäst och syrabildande bakterier. I vissa fall tillsätts syrakulturen avsiktligt, i andra fall kommer den av flera års lagring i gamla ekfat. Ibland kan *Brettanomyces*-jäst bidra med stalltoner. För att balansera syran tillsätter man ibland oförjäsbära sockerarter. Detta kan även bidra till en större kropp.

Bouquet/Arom: Domineras av malt och frukttestrar. Malt kan ge toner av karamell, mörk sirap eller choklad. Frukttestrarna påminner ofta om russin, plommon, fikon, dadlar eller svarta vinbär. Kan vara lätt fenoliskt kryddig. Ekfatlagring kan ge vaniljtoner. Sherrytoner förekommer ofta i lagrade exemplar. Syrliga toner skall finnas men bör ej upplevas som vinägeraktigt. Ingen humlearom. Diacetyl/smörkola kan förekomma på låga nivåer.

Färg/Utseende: Nötbrun till mörkt rödbrun.

Smak: Domineras av malt och fruktighet. Frukttonerna påminner ofta om plommon, röda vinbär, russin, fikon, dadlar, svarta körsbär eller katrinplommon. Maltkaraktären påminner ofta om karamell, toffee, mörk sirap och choklad. Skall ha en märkbar syrlighet som inte får vara påtagligt ättik- eller vinägersyrlig. Syrligheten tillsammans med sherryaktiga lagringstoner ger ofta en söt-syrlighet i ölet. En viss humlebeska är tillåten, dock skall ingen smak- eller aromhumle finnas. Kan ha en friskt syrlig torr eftersmak som inte får bli astringent.

Kropp: Medium kropp. Låg till medium kolsyra.

Exempel: Rodenbach Klassiek, Rodenbach Grand Cru, Bios Vlaamse Bourgogne, Liefmans Goudenband.

E. Berliner weisse

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 028-32	1 003-06	2,5-3,8	3-8	5-10

En lätt och uppfriskande specialitet från Berlin. Serveras ofta med tillsats av söt fruktsirap (mit Schuss), eller blandas med pilsner för balansera den tydliga syran. Bryggs ofta med 50% vete-malt och lika mycket pilsnermalt. Jäses med en kombination av överjäst och mjölksyrabakterier. Napoleons trupper kallade denna öl för "Champagnen från norr", på grund av dess livliga och eleganta karaktär.

Bouquet/Arom: Tydlig mjölksyradoft. Kan ha fruktiga eller blommiga toner som växer med lagring. En lätt nyans av stalltoner från brettanomyces finns i vissa exemplar. Ingen humle, diacetyl/smörkola eller DMS.

Färg/Utseende: Mycket ljus halmgul. Allt från klar till lätt disig. Dålig skumstabilitet på grund av den höga syran, låga proteinhalten och avsaknad av humle. Skall vara champagne-lik mousserande.

Smak: Mjölksyra dominerar. Ofta förekommer en brödig vetesmak. Humlebeskan skall vara mycket låg. Lätta stalltoner från Brettanomyces kan förekomma. Varken humlesmak, diacetyl/smörkola eller DMS.

Kropp: Lätt kropp. Mycket torr i eftersmaken. Mycket hög kolsyrehalt.

Exempel: Berliner Kindl 2,5%.

F. Övriga klassiska syrliga öl

Här lämnas syrligt öl in som saknar definition ovan. Såväl klassiska öltyper som experimentbrygder kan förekomma. På grund av den stora variationen ges ingen typdefinition. Bryggaren skall tydligt ange vilken typ som avses, gärna bifoga en beskrivning av öltypen från öllitteraturen och om möjligt ge kommersiella exempel. Följande icke fullständiga lista ger exempel på övrigt klassiskt syrligt öl:

- Humlat spontanjäst öl. **Exempel:** Cantillon Iris.
- Faro – lambik som sötats med mörkt socker inför servering.
- Sötad fruktlambik. **Exempel:** Lindemans kriek.
- Oud bruin vrucht – oud bruin efterjäst med frukt som körsbär eller hallon.
- Syrlig engelsk stock ale. **Exempel:** Prize Old Ale.

11. SPECIALÖL

A. Frukt, bär och grönsaksöl

Ett öl där man tillsatt frukt, bär eller grönsaker i kok, primär eller sekundärjäsningen, som ger en tydlig men balanserad, frukt eller grönsakskaraktär. Dessa öl skall inte domineras av humle.

B. Kryddöl

Ett öl där man använder kryddor och/eller örter istället för humle, för att få en tydlig, men balanserad, kryddig/örtig karaktär på ölet. Kryddningen får inte dominera över ölkaraktären. Om humle används tillsammans med övriga kryddor skall inte humlet få dominera.

C. Modifierade öl

I denna underklass placeras öl som är svårplacerade på grund av exempelvis blandning av kryddor och frukt samt klassisk öltyp utanför gränserna. Det kan också vara rena experimentbrygder. Öl som kan placeras i en underkategori skall inplaceras där. Specificera på bryggprotokollet vilken öltyp som avses samt information om hur ölet är modifierat. Lämnas gärna referens om sådan finns.

Udda extraktgivare som t ex melass, kandi-socker, muscovadosocker, majs och ris betraktas normalt inte som modifiering. Om man inte använt så pass mycket av sin extraktgivare att den tydligt förändrat karaktären av den öltyp man bryggt. I så fall bör man absolut överväga att lämna in sin öl i klass 11C – Modifierade öl. Träinfluerade öl lämnas in i egen klass, se nedan.

Övriga klassiska öltyper

Klassiska öltyper som ej finns upptagna under annan huvud- eller underkategori. Exempelvis nedanstående. Andra typer kan förekomma. Specificera på bryggprotokollet vilken typ som avses samt gärna referens till litteratur och/eller till ett kommersiellt exempel.

D. Porter/stout special

OG	FG	Alkohol (vol%)	BU	Färg (EBC)
>1 035	>1 008	>3,5-	20-	60+

Det finns en lång tradition med olika tillsatser i porter, t ex *melass*, *lakrits* och *choklad*. Denna klass omfattar alla dem där tillsatserna framträder märkbart, t ex honey stout, chocolate stout/porter och oyster stout. Även mer experimentella porter med tillsatser av *kaffe*, olika *bär* eller 1700-tals varianter med *rökmalt* osv. finns här. Porter/Stout special kan baseras på vilken som helst av övriga porter och stout i klass 7.

Exempel: St. Peter's Honey Porter – 4,5%, Young's Double Chocolate Stout – 5,2 %, Marston Oyster Stout.

E. Rököl, typ Bamberg

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 048-56	1 012-16	4,5-5,5	20-30	20-75

Rököl skall ha en tydligt, men balanserad, rökig karaktär i smak och doft. En klassisk tysk rököl är brygd som ett lageröl.

Bouquet/Arom: Doften skall vara tydligt rökig men ändå i balans med lagerölet. Maltdoften har ofta en lätt knäckigt rostad karaktär. Ett litet inslag av humle är okej. Ingen fruktestrighet eller diacetyl får märkas.

Smak: Tydligt rökig smak i balans med lagerölet. Maltsmaken är ofta lätt knäckig med

rostade inslag och balanseras av en medelstor beska. Högkvalitetshumle ger en liten men märkbar smak. Inga fruktestrar, diacetyl/smörkola eller köldgrumling tillåtet.

Färg/Utseende: Bärnstensfärgad till mörkt rödbrun.

Kropp: Medium.

Exempel: Aecht Schlenkerla Rauchbier 5,1% BU 30. Brauerei Spezial Lager 4,7%.

F. Rökbock

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 066-85	1 016-30	6,5-9%	20-45	11-75

Rökbock skall ha en tydligt, men balanserad, rökig karaktär i smak och doft. En klassisk rökbock är brygd som ett lageröl.

Bouquet/Arom: Doften skall vara tydligt rökig men ändå i balans med lagerölet. Ett litet inslag av humle är okej. Maltdoften bör stå i relation till färgen. Mörka dubbelbockfärgade öl får ha ett visst inslag av fruktestrighet. Vinnösa toner med inslag av torkad frukt är vanligt. Diacetyl får märkas.

Smak: Tydligt rökig smak i balans med lagerölet. Maltsmaken bör stå i relation till färgen. Mörka dubbelbockfärgade öl får ha ett visst inslag av fruktestrighet och choklad. Vinnösa toner med inslag av torkad frukt är vanligt. Diacetyl får inte märkas. Högkvalitetshumle ger en liten men märkbar smak. Köldgrumling är inte tillåtet.

Färg/Utseende: Gyllengul till mörkt rödbrun.

Kropp: Stor.

Exempel: Aecht Schlenkerla Urbock 6,5% BU 40.

G. Övrig rököl

Rököl som i förhållande till basölet har en tydligt rökig karaktär men fortfarande är i balans med basölet. Med övriga rököl avses öl som inte är lageröl eller lageröl som är för starka för att lämnas in i rökbocksklassen.

Bouquet/Arom: i balans med basölet. Övriga karakteristika ska vara i enlighet med basölet.

Smak: Tydligt rökig smak i balans med basölet. Övriga karakteristika ska vara i enlighet med basölet.

Färg/Utseende: Varierande.

Kropp: Varierande.

Exempel: Alaskan smoked porter OG: 1 068, 6,5%, BU: 45.

H. Trä och fatlagrade öl

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
>1 020	>1 000	>2,5	>0	>0

Öl vars karaktär modifierats genom lagring på fat av ek eller annat träslag, eller som lagrats med tillsats av träspån. Ange öltyp samt hur trälagringen gått till (t ex rostade ekspån, stavar av kastanjeträ eller sherryfat).

Bouquet/Arom: Doft av grundölet och en låg till medelstark doft av det träslag som använts. Sherrylika oxidationstoner kan förekomma, men doften skall inte vara pappig. Syrliga toner i bakgrunden kan förekomma.

Färg/Utseende: Bör spegla grundölet men kan vara mörkare än, särskilt om rostat trä använts.

Smak: Smak av grundölet kompletterat med trä. Träet kan bidra med vanilj (från vanillin i träet), karamelliserat socker, smörkola, nötter eller bränd mandel (från rostat trä), eller arom av spritdryck eller starkvin som tidigare lagrats med träet. Smakämnen från träet skall inte övertrumfa utan harmonisera med grundölets. En lätt syra kan finnas i bakgrunden.

Kropp: Bör spegla grundölet. En liten astringens från tanniner ur träet kan förekomma.

Exempel: Bush Prestige, Petrus Aged Ale, Innis & Gunn Oak Aged Beer, Innis & Gunn Rum Cask, Innis & Gunn Island Cask, Yeti oak aged imperial stout, Avery Samael oak aged ale, Bells Oak Aged Java Stout, Cuve de Tomme Lost Abbey.

I. Gotlandsdricke [Haimbrygg]

Traditionell dricke skall innehålla gotländsk rökmalat (rökt på alved), ene och socker. Från början var dricken spontanjäst, men idag är det vanligast att bakjäst används. Ene kokas även ibland i lakvattnet innan lakning sker. Ene an-

vänds också som filter under lakningen. Styrkan, färgen, rökigheten och sötman på dricken kan variera från gård till gård. De rökigaste varianterna återfinns på södra Gotland. En god dricke skall balansera rökigheten, enesmaken och sötman. Humlegivorna är mycket låga. Som riktlinje kan sägas att dom flesta dricker brukar ligga runt 6-7 vol% alkohol och att IBU ligger på knappt 1/3 av OG. Variationerna är dock stora, vilket är orsaken till att detaljerade värden på OG, FG, IBU och färg har utelämnats.

J. Svagdricka

OG	FG	Alkohol (vol%)	IBU	Färg (EBC)
1 020-30	1 010-16	max 2,25	?	70 100

Mörkt rödbrun till brunsvart sötaktig och maldominerad dryck. Ganska låg halt av kolsyra. Måttlig beska, ingen eller låg humledoft och smak.

K. Övriga, övriga klassiska öltyper

Förklaring till några fackuttryck som används i definitionen

OG, engelskans original gravity. Vörtens densitet innan jästen tillsätts. OG anges här i gram/liter.

FG, engelskans final gravity. Ölets densitet efter fullbordad jäsningslagring och eventuell frysning vilket speglar dess skenbara restextrakt. FG anges här i gram/liter.

IBU, International Bitter Units – ett sätt att mäta beskan i ölet. IBU tar inte hänsyn till ölets sötma, alkoholstyrka eller fyllighet vilket gör att två olika öl med samma beska kan upplevas olika beskt.

EBC, European Brewing Convention – här en skala för att bestämma färgen på malt och öl.

Infusionsmäsning är den enklaste formen av mäsning där malten mäskas in med varmt vatten och sedan får vila under 60–90 minuter vid en och samma temperatur.

Dekoktionsmäsning en klassisk mäsningsteknik där mäsken temperatur höjs en eller flera gånger genom att en del av mäsken tas ut, kokas under omrörning och återförs. Dekoktionsmäsning praktiseras främst i Tyskland, Tjeckien och Sverige.

Köldgrumling betyder att ölet blir grumligt av proteiner när det kyls ner. Grumlingen försvinner när temperaturen i ölet höjs igen.

Acetaldehyd, arom av gröna äpplen (jäsbiprodukt).

Alkohol, allmän effekt av etanol och andra högre alkoholer. Värmande smak.

Arom av humleoljor. Aromatiskt. Ej beskt och kärvt.

Astringent/Skalkärvhet känsla av ihopdragning/rynkning av munnen, som att bita i ett druvskal. Ofta association till surhet. Tanniner. Kommer oftast från kok av dravrester, för lång mäsning, lakning med för mycket vatten, för varmt eller hårt vatten.

Bittert, beskt kommer från humle, brunjäst eller skalrester. Smaken känns på tungroten.

Diacetyl/smörigt smör/margarin eller smörkola. Orsakas av för tidigt avbruten jäsningslagring eller av bakterier.

DMS söt, majsliknande arom/smak. Kan bero på malten eller för kort kok eller för låg rörlighet i koket, långsam vörtykning eller i extrema fall bakteriell infektion.

Fenoliskt arom och smak av en eller flera av följande i kombination: medicin, plast, sprakande elledning, gasbinda, rök, nejlika. Orsakas ofta av vildjäst eller bakterier. Kan bero på maltet. Rester av rengöringsmedel

kan bidra.

Fruktigt/estrigt påminner om banan, hallon, päron, äpple, jordgubbe eller andra estriga/fruktiga smaker. Accentueras med högre jästemperaturer och vissa jäststammar.

Jästig, antingen jäst i lösning (som ej sedimenterat) eller öl som mognat med bottensats av jäst för länge utan omtappning.

Klorofenolisk uppkommer av en kemisk kombination av klor och mikroorganismer. Undvik klorerat vatten.

Kokta grönsaker/källiknande aromen och smaken beror ofta på att jäsningslagring sker i hög temperatur.

Köldgrumling slöjor av protein-, tanninsammansättningar vid låga temperaturer. Påverkar inte smaken. Minskning av proteiner eller tanniner i bryggning eller jäsningslagring minskar effekten.

Ljusskadat, doft av skunk/katt p g a exponering av dagsljus. Vissa humlesorter kan ge liknande karaktär.

Lösningssmedel smak och arom som kommer från vissa alkoholer, ofta beroende på höga jäsningslagringstemperaturer. Som acetone el thinner.

Metalliskt orsakas av exponering mot metall. Kan även beskrivas som tenn, mynt el blod. Kolla utrustningen.

Oxiderat unken, instängd, gammal. Utvecklas i kontakt med syre allt eftersom ölet åldras. Påskyndas av höga lagringstemperaturer. Smaken kan bli vinös, som blöt wellpapp, ruttna grönsaker, sherrylik, barnblöjor. Undvik syreexponering vid all pumpning, dekantering, tappning mm och fyll flaskorna väl. Undvik värme!

Salt grundsmaken salt påminner om bordssalt och uppfattas på sidan av tungan. Kan bero på överdriven vattenbehandling med natriumklorid (koksalt), kalciumklorid eller magnesiumsulfat (Epsomsalt) mm.

Spannmålsaktigt, smak av ren säd/spannmål. Viss karaktär är okej i vissa öltyper.

Sur/syrlig skarp, bitter arom, skarp smak. Grundsmak som upplevs på sidan av tungan. Påminner om vinäger eller citron. Associationer till mjölksyra eller ättiksyra.

Svavel ruttna ägg, tända tändstickor. Biprodukt från vissa jäststammar. Beroende av jäsningslagringstemperatur. Minskar med ålder. Mest uppenbart i flaskjäst öl.

Söt grundsmak, upplevs på spetsen av tungan.

I ARBETET MED ATT utveckla SHBF:s öltypsdefinitioner har Svenska Hembryggareföreningens domare förutom genom egna provningar bl.a. även tagit hjälp av nedanstående litteratur i utvecklingen av dessa öltypsdefinitioner.

Amerikanska hembryggareföreningens öltypsdefinitioner (AHA guide to beerstyles) – www.beertown.org.

CAMRA:s öltypsdefinition 2004 ang. mild, brown ale, ale, old ale, och barley wine.

Classic Beer Style Series no 1–15.

Stora boken om öl – Michael Jackson. ISBN 91-0-056900-3.

Stora ölboken – Michael Jackson. ISBN 91-518-2875-8.

Ölkunskap – Jan-Erik Svensson. ISBN 91-634-1462-7.

Beer Judge Certification Program (BJCP) Style Guidelines for Beer, Mead and Cider, Strong, G.(ed.), 2008.

Farmhouse Ales, Markowski, Phil, Brewers Publications, 2004

Brew Like a Monk, Hieronymus, Stan, Brewers Publications, 2005

Wild Brews, Sparrow, Jeff, Brewers Publications, 2005

Förändringar från 2008 till 2009 års öltypsdefinitioner.

Porter/stout special: milk/sweet stout har brutits ur och fått egna definitioner under huvudklass 7.

Rököl, typ Bamberg: skrivits om/förtydligats.

Rökbock: ny underklass.

Övrig rököl: ny underklass.

Trä och fatlagrade öl: ny underklass.

Hela huvudklass 9, belgiska öl, har omarbetats och heter numera belgisk och fransk ale.

Utökad antalet huvudklasser till 11 i och med införandet av en ny huvudklass, klass 10: syrliga öl.